

Basmiljöer

Skärholmens kommunala förskolor

Läsmiljö
Ateljé
Fantasi- och rollek
Bygg och konstruktion
Dans, musik och sång

Innehållsförteckning

Bakgrund	3
Förhållningssätt	4
Övergripande material för samtliga basmiljöer	5
Fysisk aktivitet och rörelse	6
Läsmiljö	7-9
Ateljé	10-12
Fantasi- och rollek	13-15
Bygg och konstruktion	16-18
Dans, musik och sång	19-23
Litteraturlista	24-26

Bakgrund

Förskolans basmiljö, det vill säga hur vi möblerar, vilket material vi erbjuder och i vilket utsträckning ett material görs tillgängligt för barnen, har stor betydelse för vilket lärande som sker. Barn lär sig genom lek, socialt samspel, utforskande och skapande men också genom att iaktta, samtala och reflektera.

Det här dokumentet ska vägleda arbetet med att utforma basmiljöer och säkerställa att likvärdiga basmiljöer finns på samtliga avdelningar i Skärholmen.

Kort historik: Varje ledningsteam har, på uppdrag av avdelningschef Britt Karlsson, genomfört en kartläggning av de kommunala förskolornas miljöer. Resultatet av kartläggningen visade att variationerna mellan förskolor och avdelningar var för stora och därmed inte likvärdiga. För att kunna säkerställa likvärdigheten togs ett beslut i ledningsgruppen (avdelningschef, rektorer och enhetschef) att stadsdelen skulle arbeta fram gemensamma basmiljöer. Resultatet av arbetet gav fem basmiljöer och tillhörande material med syftet att alla barn i Skärholmen har rätt till miljöer och material som stimulerar och utmanar dem.

Det här dokumentet beskriver vad varje basmiljö minst ska innehålla, i dokumentet står det beskrivet som basmaterial. På avdelningarna ska basmiljöer mötas, berika och påverka varandra.

Enligt Skollagen ska förskolan vara likvärdig och erbjuda alla barn en förskoleverksamhet av hög kvalitet.

Enligt Lpfö18 ska miljön i förskolan erbjuda alla barn varierade aktiviteter i olika sammanhang. Många valmöjligheter ger ökade förutsättningar för barnen att bredda sina lekmönster och val av aktiviteter. Det är viktigt att alla som arbetar i förskolan bidrar till att barnen oavsett könstillhörighet ges förutsättningar för utvidgade upplevelser och uppfattningar om sina möjligheter. Förskolans miljö ska inspirera och utmana barnen att bredda sina förmågor och intressen utan att begränsas av könsstereotypa uppfattningar. Barn har rätt till en stimulerande miljö under hela sin dag på förskolan.

Förhållningssätt

En likvärdig förskola innebär att alla barn ska ha möjlighet att mötas av förskolepersonal som har kompetens, kunskap och förutsättningar att möta barnet/barnen så att de pedagogiska relationerna håller en hög kvalitet. Likvärdighet och kvalitet är en fråga om hur förskolepersonal förstår, agerar, lyssnar på barnet, hur man förmår att se barnets potential och handla så att barnet känner sig engagerat, duggligt och aktivt i sitt lärande. (Sven Persson och Vetenskapsrådet)

En tydlig introduktion av miljö och material är viktigt i basmiljöerna så att barnen vet hur både miljö och material kan användas.

Arbetet med barnen ska utgå från de värdeord som tagits fram i Skärholmens stadsdelsförvaltning; **mångfald, engagemang, samarbete** och **mod**.

En viktig utgångspunkt i arbetet med barnen är även den verksamhetsidé som tagits fram för Skärholmens kommunala förskolor:

I Skärholmens förskolor vill vi vara **nyfikna** på varandra och vår omvärld

I mötet med barnen vill vi vara **engagerade, kunniga** och **medvetna**.

Barn ska både enskilt och i grupp få möta en verksamhet som utgår från **grundläggande demokratiska värderingar**.

Vi vet att barn som känner **trygghet** vågar vara nyfikna på sin omvärld och får genom det möjlighet att nå sin fulla potential.

Varje avdelning använder sig av:

- Digitala verktyg för språkutveckling (exempelvis dator, lärplatta/Ipad)
- Projektor
- Overhead/Ljusbord
- Vit bakgrund att projicera mot, i form av rullgardin, projektorduk eller lakan/kub
- Wifi-ägg
- Böcker placerade på flera olika ställen på avdelningen, t.ex. böcker om olika familjekonstellationer i rum för rollek, böcker om olika byggnader i rum för bygg och konstruktion, böcker om färg och form i ateljén.
- Rekvisita och utklädningskläder som stöttar barns utforskande av sin identitet, gärna på flera platser
- Naturmaterial som pinnar och kottar
- Återbruksmaterial som kartonger och förpackningar
- TAKK
- Digitala böcker
- QR-koder med länkar till sagor, sånger, ord på flera språk
- Varierad belysning, dvs belysning på olika platser samt att den ska kunna vara stark/svag beroende på aktivitet

Fysisk aktivitet och rörelse

”Barnen ska få förutsättningar att utveckla en allsidig rörelseförmåga genom att ges möjlighet att delta i fysiska aktiviteter och vistas i olika naturmiljöer. Utbildningen ska ge barnen möjlighet att uppleva rörelseglädje och därigenom utveckla sitt intresse för att vara fysiskt aktiva.” (Lpfö18)

Enligt forskning som lyfts fram är förskolan helt avgörande för de små barnens rörelse då de flesta små barn tillbringar största delen av sin vakna tid där. (Folkhälsoinstitutet)

Att tänka på inomhus:

Rum/utrymmen för rörelse och rörelselekar, dvs ytor och rum anpassade för barnens kroppar (utan för mycket bord och stolar)

Nivåskillnader på exempelvis bänkar, stolar, trappsteg eller liknande

Att tänka på utomhus:

Möjlighet för barnen att gräva, klättra, hoppa, balansera, uppleva hög fart och utmana sina kroppar.

Nivåskillnader för att barnen ska kunna krypa, åla, klättra och använda kroppen på olika sätt

Ytor för spring och lek, rörelselekar etc både organiserat och barnens egna val

Basmaterial utomhus:

Klätterställning

Rutschkana

Balansgång

Sandlåda

Läsmiljö

Läsmiljö

Basmaterial:

Böcker som står med framsidan utåt och i barnens höjd

Bilderböcker

Kapitelböcker

Faktaböcker

Lågt sittande bokstäver, siffror och symboler

Olika typer av papper och pennor/kritor

Bilder på författare och sagor

Material som stöttar barns egen lek och berättande av sagor

Läsmiljö - i utemiljön

Skriftspråksmaterial såsom papper och pennor, bokstäver

Böcker och filt för att skapa läsmiljö utomhus

Rekvisita för rollek och berättande

Plats för dramatisering/uppträdande

Bokväska att ta med på utflykt

Ateljé

Ateljé

Basmaterial:

Teckning – Tusch, blyerts, färgpennor

Måleri – Flytande färg, temperablock, runda och platta penslar, rollers,

Lim – Limstift, tapetklister, flytande lim

Lera med tillgång till verktyg som exempelvis modelleringspinnar, miretter, spetstyg o dylikt, kavlar, ståltråd, material för tryck ex spetstyg, snäckskal...

Spännpapper (på rulle)

80 g papper

170 g papper, färgade papper, silkespapper, mm

Sax - höger och vänster

Konstruktionsmaterial såsom wellpapp och andra grövre papper, träspill m.m

Ateljé – i utemiljön

Hinkar, former

Spadar, krattor och dylikt

Penslar (för vattenmålning)

Gatukrutor

Lådor med förberett material för att måla och rita utomhus. Tänk på underlägg för papper så att barnen kan skapa en plan yta.

Väggstaffli

Nyttja vattenkran utomhus för att ge barnen tillgång till vatten när de är utomhus.

Fantasi- och rollek

Fantasi- och rollek

Basmaterial:

Tänk på pågående projekt/teman

Aktuella attribut (tillbehör) - vad finns i barnens värld just nu?

Neutrala kläder, caper, sjalar, hattar

Material för att bära/packa/flytta saker i som exempel väskor

Kartonger i olika storlekar

Korgar

Filtar, tyg, klädnypor (kunna bygga kojor)

Material för vardagssituationer, ex. hem, affär, restaurang

Ljus och skuggspel

Själsligt material ex. dockor, djur

Skapande material

Fantasi- och rollek – i utemiljön

Basmaterial:

Spadar

Hinkar

Rockringar

Själsligt material ex. dinosaurier, andra djur, dockor

Cyklar som används i rollek ex. taxi-lek

Tänka på projektattribut även i uteverksamheten

”Fantasi/rollek-låda” som man tar med ut

Bygg och konstruktion

Bygg och konstruktion

Basmaterial:

Byggmatta

Bygg plåtå/byggnivåer

Klossar i olika storlek och tyngd

Magnetiska byggmaterial

Djur/människor/figurer

Textilier - stora och små (yngre barn)

Textilier - stora för kojbygge, projicering m.m. (äldre barn)

Duplo + byggplattor (yngre barn)

Lego + byggplattor (äldre barn)

Kaplastavar (äldre barn)

Bygg och konstruktion - i utemiljön

Klossar i olika storlek och tyngd

Stockar/stubbar i olika tjocklek och längd

Plankor i olika bredd och längd

Plattor för att skapa olika nivåer i byggen

Plaströr i olika dimensioner och längder

Dans, musik och sång

DANS

Rekvisita

Tyg

Sjalar

Rockringar

Spegel/speglar

Projektor: projicera dans, egen eller annans, för att imitera och inspireras och reflektera kring rörelse och dans

Musikspelare: cd eller online

DANS - i utemiljön

Basmaterial rekvisita:

Tyg

Sjalar

Rockringar

Musikspelare: cd eller online

MUSIK OCH SÅNG

Basmaterial:

Musik och rytmikinstrument – ex bjällror, trummor

Musikspelare, högtalare, cd, online (undersöks på förvaltningen just nu)

Bilder, sångkort, rörelser som skapar sammanhang (se Yria)

MUSIK OCH SÅNG - i utemiljön

Tillgängligt d v s utrustning ska vara lätt att ta ut. (förvaras inne)

Plats ordnar man där det är lämpligt.

Musikinstrument, se musikinstrument inne. Anpassa för användning ute.

Utomhushögtalare

Forskning, teorier och lästips

Läsmiljö

<https://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning-och-utvarderingar/forskning/viktigt-att-skapa-stimulerande-lasmiljoer-i-forskolan>

<https://larportalen.skolverket.se/#/>

Bilderbokens mångfald och möjligheter (Edwards, Agneta 2008)

Atelje

Kreativitet och barns lärande i förskolan från ett till fem år, Birgitta Emriksson (2017)

Skapande barn – att arbeta med bild i förskolan Braxell, Stina 2010

Forts. forskning, teorier och lästips

Fantasi och rollek

Dramabok, Hägglund & Fredin (2008)

I lekens värld, Barbro Knutsdotter – Olofsson (2009)

Kreativitet och barns lärande i förskolan från ett till fem år, Birgitta Emriksson (2017)

Det viktigaste är att få leka, Margareta Öhman (2011)

Värna barns lekstyrka, Margareta Öhman (2019)

Bygg och konstruktion

Barn, linjaler och andra aktörer (Hultman)

Pedagogiska miljöer och barns subjektskapande (Nordin-Hultman 2004)

Betydelsen av materialitet i barns lärande och subjektskapande: Neomaterialism- en ny transdisciplinär forskningsfåra. (Lenz Taguchi, 2015)

Ekologiskt stöttande. "Scaffolding" (Skolverket, 2018)

Från kvalitet till meningsskapande (Dahlberg, Moss och Pence, 2014)

Forts. forskning, teorier och lästips

Dans, musik och sång

Bjørkvold, J. (2009). *Den musiska människan*. Stockholm: Liber.

Dackéus, Christina. Engström, Ann. Furness, Karin (2014). *Dansant. Vackert vänskaplig, rörelseforskning i förskolan*. Stockholms stad och Reggio Emilia Institutet.

Angelo, Elin & Saether, Morten (red.) (2014). *Barnet och musiken: en introduktion i musikpedagogik för förskollärare*. Malmö: Gleerups. Gleerups.

Eriksson, Marie (2013). *Musik i förskolan: inspiration och lärande i sagans värld*. Lärarförbundets förlag.

Sjöstedt, Elisabet och Wigert, Anne (2005) Att känna rörelse. Carlssons

Styrke, B-M (2015). *Kunskapande i dans: om estetiskt lärande och kommunikation*. Liber.

Riddersporre, B. & Söderman, J. (red.) (2012). *Musikvetenskap för förskolan*. (1. utg.) Stockholm: Natur & kultur.

Pramling Samuelsson, Ingrid. Asplund Carlsson, Maj. Olsson, Bengt. Pramling, Niklas. Wallerstedt, Cecilia. (2015). *Konsten att lära barn estetik - En utvecklingspedagogisk studie av barns kunnande*. Studentlitteratur.

Wassrin, Maria (2013). *Musicking, Kreativ improvisation i förskolan: Licentiatsuppsats*